

Jaslice iz Provanse,
figurice *santoni* - mali sveci

Najstarije hrvatske jasilice na
otočiču Košljunu 1651.

Hrvatske jasilice umjetnice Lucije Perojević
izložene u Rimu 1996. godine

Jasilice sa Komiže, 1692.

Jasilice Blaža Devčića u senjskoj katedrali
Uznesenja BDM 2008. godine

Jasilice u portugalskom svetištu
Gospo Fatimske.

Jasilice u crkvi Gospe Lurdske u Rijeci

GRADSKI MUZEJ SENJ
u
prigodi Adventa u Senju 2022. godine

priređuje izložbu

U SUSRET BOŽIĆU – BOŽIĆNE JASLICE

Pozivamo Vas na otvorenje izložbe
u atriju Gradske vijećnice
na Frankopanskom trgu
28. 11. 2022. (ponedjeljak) u 10,00 sati

Rado Vas očekujemo!

Izložbom je predstavljena povijest postavljanja božićnih jaslica, njihov izgled, najpoznatije božićne jaslice u svijetu i Hrvatskoj, kao i jaslice u senjskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije.

Jaslice, poznate i kao Božićne jaslice, umjetnički su, scenski ili ukrasni prikaz Isusova rođenja opisan u Evanđeljima po Mateju i Luki. Sastoje se od pomičnih ili nepomičnih figurica Djeteta Isusa, Djevice Marije, sv. Josipa te pejsažnih kulisa.

Složenije jaslice imaju i druge likove poput pastira, anđela, Sveta tri kralja i dr. U novije vrijeme česte su i tzv. žive jaslice s ljudima odjevenima u Mariju i Josipa, dok živo dijete, koje predstavlja Isusa, leži u jaslama. Vol i magarac često su sastavni dio jaslica iako se ne spominju u biblijskom opisu Isusova rođenja.

Jaslice se postavljaju u domove na Badnjak i ostaju do blagdana Bogojavljenja, a u crkvama do blagdana Krštenja Isusova.

Povijest božićnih jaslica

Prve jaslice bile su one u Betlehemu kada se rodio Isus. Postoje dokazi da su kršćani već u 3. stoljeću štovali mjesto Isusova rođenja u Betlehemu. Majka rimskog cara Konstantina, carica Jelena, dala je sagraditi baziliku nad mjestom špilje u kojoj se Isus rodio. Relikvije betlehemske jaslje čuvaju se u bazilici Santa Maria Maggiore u Rimu. U podzemnoj kapelici u obliku betlehemske špilje čuvaju se ostaci. Jedan od najranijih prikaza Isusovog rođenja vidljiv je na Rimskom sarkofagu iz 4. stoljeća.

Sv. Franjo Asiški postavio je prve jaslje 1223. godine sa živim ljudima i životinjama u šumskoj špilji kod Greccija u blizini Asiza. Jasle sa slamom bile su pored oltara. Privezao je magarca i konja.

Prve jaslje s figuricama postavljene su u samostanu Fussen u Bavarskoj 1252. godine. Sicilijanski kralj Karlo III. sakupljao je jaslje koje su bile sve sadržajnije i raskošnije. Uskoro su i drugi imali kolekcije jaslje. U Španjolskoj su prve jaslje postavljene oko 1300. godine u katedrali u Barceloni.

Jaslje kakve danas poznajemo nastale su u 16. stoljeću. Isusovci su promicali postavljanje jaslje.

Prve moderne jaslje postavili su u svom kolegiju u portugalskom gradu Coimbri, a prve crkvene jaslje isusovci su postavili u Pragu 1562. godine.

U vrijeme protureformacije, jaslje su imale važnu ulogu u katoličkoj obnovi. Jaslje su popularizirali franjevci, dominikanci, augustinci i drugi. Središte izrade jaslje bila je Italija, pogotovo gradovi Napulj i Genova.

Početak 17. stoljeća jaslje su se pojavile u našim krajevima. Najstarije hrvatske jaslje čuvaju se na otočiću Košljunu kraj Krka i potječu iz 1651., a druge na Komiži iz 1692.

Španjolci su kolonizacijom donijeli jaslje u Južnu Ameriku, gdje su nastali i unikatni primjerci karakteristični za pojedine krajeve. U Bijeloj kući u božićno vrijeme izložene su talijanske jaslje iz 18. stoljeća.

Među poznatijim jaslicama u Europi su provansalski *santoni* (*mali sveci*) te krakovske i napuljske jaslje iz 18. i 19. stoljeća. U doba Francuske revolucije klasične jaslje bile su zabranjene, pa su se pojavile jaslje s figurama svjetovnog karaktera, npr. figure obrtnika, slijepaca i dr. jer su figure Isusa i biblijskih likova bile nepoćudne.

Poslije Prvog svjetskog rata narasla je popularnost i počela komercijalna proizvodnja i prodaja jaslje. Papa Ivan Pavao II. 1982. godine započeo je tradiciju postavljanja jaslje u Vatikanu na Trgu sv. Petra ispred božićnog drvca.

Prikaz jaslje na rimskom sarkofagu, 4. st.

Božićne jaslje u senjskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije

U senjskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije također je prisutna tradicija postavljanja božićnih jaslje.

U novije vrijeme u prizor senjskih jaslje ukomponirane su figure koje su kiparsko ostvarenje domaćeg umjetnika Blaža Devčića, koji je rođen u Krasnu 2. veljače 1916. godine, a umro u Senju 1987. Devčić je kao dijete pokazivao znakove kiparskog talenta zbog čega nakon završene osnovne škole odlazi u Zagreb na umjetničko usavršavanje u kiparsku radionicu Ivana Meštrovića. U njegovoj kiparskoj radionici usavršio je svoje kiparsko umijeće. Kod Meštrovića je upoznao kipara Antuna Augustinčića, koji se također zanimao za njegove kiparske radove. Uz njegovu pomoć postaje student Umjetničke akademije u Zagrebu. Ubrzo napušta Akademiju i nastavlja samostalno raditi, kao i prije odlaska na Akademiju.

Devčić je svoja umjetnička djela radio u drvetu i kamenu. Opus mu je raznolik, od svjetovnog do religioznog. U njegovim zrelijim godinama posebno su ga nadahnule biblijske teme. U njegovim djelima prevladavaju kipovi svetaca, reljefi, jaslje, raspela i sl. Kroz njegove radove doživljavamo razne osjećaje: radost, patnju, žrtvu i uskrsnuće. Njegov pristup djelima je od realističkog do naturalističkog te sasvim modernog.

Devčićeva umjetnička djela krasi unutrašnjost brojnih crkava. Izradio je jaslje za Župu Senj, Župu Gospić te za jednu župu Zadarske nadbiskupije. Od ostalih radova s religioznim motivima izdvaja se rad na temu križnog puta koji se nalazi u crkvi sv. Josipa u Jablancu i raspelo koje se nalazi u Riječkoj nadbiskupiji. Veliki dio njegovih radova nalazi se i u privatnim zbirkama.

Fotografije: arhiv Gradskog muzeja Senj
Izvor: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Jasljechr>